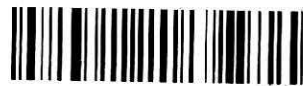

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

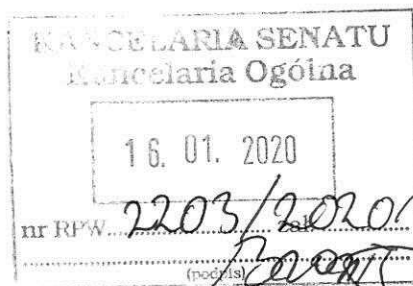
Marlena Maląg

DUS.II.0702.14.2019.BB

03980200287553
RPW/2203/2020 P
2020-01-16

Warszawa, 15 stycznia 2020 r.

Pan
Aleksander Pociąg
Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senat
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

Odpowiadając na pismo z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie petycji dotyczącej kwestii podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, w celu podwyższenia kwoty świadczenia pieniężnego (P9-39/19), uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Przepisami ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1168) uregulowano sprawę prawa do świadczenia pieniężnego i innych uprawnień przysługujących osobom, które ulegały represjom określonym w ustawie.

Za represje uznano:

- 1) osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939-1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych;
- 2) deportację (wywiezienie) do pracy przymusowej na okres co najmniej 6 miesięcy w granicach terytorium państwa polskiego sprzed dnia 1 września 1939 r. lub z tego terytorium na terytorium:

- a) III Rzeszy i terenów przez nią okupowanych w okresie wojny w latach 1939-1945,
- b) Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i terenów przez niego okupowanych w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 5 lutego 1946 r. oraz po tym okresie do końca 1948 r. z terytorium państwa polskiego w jego obecnych granicach.

O przyznanie uprawnień mogą występować również dzieci wywiezione wraz z rodzicami deportowanymi do pracy przymusowej, bądź urodzone w tym okresie, pod warunkiem, że ich pobyt w miejscu pracy przymusowej rodziców trwał nie mniej niż 6 miesięcy.

Osobom uprawnionym przysługuje prawo do świadczenia pieniężnego za każdy pełny miesiąc trwania pracy, nie więcej jednak niż łącznie za 20 miesięcy - obecnie jest to kwota od 11,13 zł maksymalnie do 222,01 zł. Podwyższenie tego świadczenia następuje przy zastosowaniu waloryzacji.

Uprawnienie do świadczenia pieniężnego jest przyznawane decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie wniosku zainteresowanej osoby i dokumentów oraz dowodów potwierdzających rodzaj i okres represji.

Świadczenie wypłaca właściwy organ emerytalno – rentowy, na podstawie wniosku osoby zainteresowanej oraz decyzji stwierdzającej uprawnienie do tego świadczenia.

Z dniem 30 października 2018 r. weszły w życie, przyjęte przez Sejm RP VIII Kadencji, przepisy ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. poz. 1552), stanowiącej realizację senackiego projektu ustawy o tym samym tytule (druk nr 2062).

W wyniku wprowadzonych zmian osobom deportowanym do pracy przymusowej lub osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR przyznano prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym uzyskania miejsca w domu pomocy społecznej.

Wprowadzono rozwiązanie umożliwiające samorządom terytorialnym udzielanie pomocy w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych.

W związku z wprowadzonymi zmianami w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.) osoby te są także uprawnione do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. W przypadku tych osób nie jest wymagane

skierowanie od lekarza ubezpieczenia społecznego w razie korzystania z ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych.

Dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest legitymacja osoby deportowanej do pracy przymusowej lub osadzonej w obozie pracy przez III Rzeszę lub Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Legitymacja ta wydawana jest przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Z kolei z dniem 10 maja 2019 r. weszły w życie przepisy, przyjętej przez Sejm RP VIII Kadencji w dniu 15 marca 2019 r., ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 752), stanowiącej realizację rządowego projektu ustawy o tym samym tytule (druk nr 2671).

Przepisami wymienionej ustawy zostały dokonane zmiany, między innymi, w ustawie z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Zmiany te dotyczyły przyznania osobom uprawnionym, znajdującym się w ciężkiej sytuacji materialnej, zdrowotnej oraz w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, prawa do jednorazowej lub okresowej pomocy pieniężnej.

Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana w szczególności na: częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego lub wyrobów medycznych a także dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności.

Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury, obecnie jest to kwota w wysokości 2420 zł, a w przypadku osoby pozostającej w rodzinie gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury, obecnie jest to kwota w wysokości 1650 zł.

Natomiast w przypadku gdy wnioskodawca pobiera rentę inwalidy wojennego lub wojskowego, lub jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i do samodzielnej egzystencji pomoc jednorazowa może być przyznana, gdy dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury, obecnie jest to kwota w wysokości 3300 zł.

Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

Z kolei pomoc pieniężna okresowa może być przyznana w szczególności na: zaspokojenie potrzeb bytowych i ochronę zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania, zakupu leków, środków opatrunkowych oraz dojazdów do zakładów leczniczych na

zabiegi medyczne i rehabilitacyjne, opłacenie pomocy pielęgnacyjnej niezbędnej z uwagi na wiek oraz stan zdrowia.

Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury, a dla osoby w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 100% najniższej emerytury.

Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana do wysokości 150% najniższej emerytury, przy czym pomoc przeznaczona na częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych lub dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności jest przyznawana do wysokości 300% najniższej emerytury.

Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana do wysokości 100% najniższej emerytury miesięcznie, obecnie w kwocie 1100 zł. Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana na okres do 6 miesięcy i nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

Wprowadzono także rozwiązanie, na podstawie którego umożliwiono transfer przysługującego świadczenia pieniężnego dla osoby uprawnionej zamieszkałej za granicą.

Należy również zwrócić uwagę na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, z późn. zm.). Przepisami tej ustawy uregulowana została sprawa przysługujących z powszechnego systemu emerytalno – rentowego uprawnień do emerytury albo renty oraz zasad obliczaniu wysokości tych świadczeń.

Przepisami wskazanej ustawy przyjęto zasadę, zgodnie z którą przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych i obliczaniu ich wysokości uwzględniane są okresy składkowe i nieskładkowe. Z tym, że okresy nieskładkowe uwzględniane są w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Generalnie za okresy składkowe uznawane są okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej aktywności zawodowej. Za okresy składkowe uznawane są jednak również określone ustawowo okresy, z tytułu których nie była odprowadzana składka na to ubezpieczenie.

Za okresy składkowe uznane są, między innymi, okresy pracy przymusowej wykonywanej na rzecz hitlerowskich Niemiec w okresie II wojny światowej oraz wykonywanej na obszarze ZSRR w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1956 r.

Uznanie wskazanych okresów za okresy składkowe umożliwia ich uwzględnienie przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych i obliczaniu ich wysokości.

Zadaniem Państwa Polskiego jest otaczanie opieką osób legitymujących się działaniem na rzecz odzyskania niepodległości i suwerenności przez państwo oraz osób, które doświadczyły

różnych form represji w okresie wojny i w okresie powojennym ze strony systemów totalitarnych III Rzeszy i ZSRR.

Należy podkreślić, że przyjęte przez Sejm RP VIII Kadencji w ostatnich dwóch latach wskazane regulacje prawne są wyrazem działania mającego na celu rozszerzenie zakresu uprawnień osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, które do tego czasu uprawnione były wyłącznie do świadczenia pieniężnego za każdy pełny miesiąc trwania pracy nie więcej niż za dwadzieścia miesięcy.

Niewątpliwie kwestia kolejnego rozszerzania zakresu przysługujących uprawnień zgodna jest z oczekiwaniami tej grupy społecznej.

Należy zauważyć, że postępujący proces rozszerzania zakresu uprawnień dla tej grupy społecznej zaczyna przybliżać ich zakres do zakresu uprawnień przysługujących osobom objętym przepisami ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2018 r. poz. 276, z późn. zm.), tj. między innymi osobom poddanym represjom wojennym i okresu powojennego, jak przykładowo: przebywającym z przyczyn politycznych, narodowościowych, religijnych i rasowych w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych, ośrodkach zagłady, gettach, w więzieniach oraz poprawczych obozach pracy i poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, czy też na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR.

Przedstawiona w petycji kwestia podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, w celu podwyższenia kwoty świadczenia pieniężnego (P9-39/19), wymaga rozważenia jednak nie tylko pod względem rozszerzenia uprawnień, ale także wymaga rozważenia ze względu na wpływ na sektor finansów publicznych.

Z poważaniem
MINISTER
WZ.
Stanisław Szwed
Stanisław Szwed
SEKRETARZ STANU